
RECENZE

UČEBNICE LETECKÉHO A KOSMICKÉHO LÉKAŘSTVÍ

LAVNIKOV, A. A.: Osnovy aviacionnoj i kosmičeskoj medicíny.
Moskva, Voenizdat 1975, 359 s.

Publikace A. A. Lavnikova, redigovaná gen.-mjr. prof. N. M. Rudnym, DrSc., představuje vlastně druhé, rozšířené a přepracované vydání Základů leteckého lékařství z roku 1971. Je určena především posluchačům leteckých vysokých škol a doškolovacích kursů a dále pozemním specialistům vojenského letectva.

První kapitola podává krátký přehled vývoje a úkolů leteckého a kosmického lékařství v Sovětském svazu. Ve druhé kapitole jsou uvedeny základní údaje o fyzikálním a chemickém složení atmosféry a jejím biologickém významu. Proti výkladu uváděnému ve starších učebnicích jsou zde prezentovány četné údaje získané měřeními pomocí kosmických sond.

Ve třetí kapitole jsou na 27 stranách úsporně shrnuty základní informace z tělovědy, nutné pro správné pochopení dalšího textu.

Čtvrtou kapitolou o vlivu kyslíkového hladovění na lidský organismus začínají vlastní lekce z leteckého a kosmického lékařství. Je tu probrána výšková nemoc, vliv hypoxie na CNS a na jednotlivé analyzátory, na systém dýchací, kardiovaskulární a zažívací a na procesy látkové výměny. Ve vztahu k hypoxii je definována tzv. indiferentní zóna, zóna úplné kompenzace, zóna částečné kompenzace, kritický práh, kritická zóna a čas užitečného vědomí. V závěru kapitoly jsou uvedeny údaje o účinnosti specifických a nespecifických preventiv-

ních opatření proti kyslíkové nedostatečnosti. Pátá kapitola pojednává o náhlých změnách barometrického tlaku, tj. o dekompresní nemoci a o explozivní dekompresi.

Šestá kapitola informuje o hlavních fyziologických a hygienických požadavcích na kabiny letounů a kosmických lodí. Kromě stručné charakteristiky hermetických kabin ventilačního a regeneračního typu zde nalezneme výčet požadavků na jejich interiér a přístrojové vybavení, vycházející z dnes platných hygienických a ergonomických norem.

Sedmá kapitola nese název Fyziologické a hygienické zásady kyslíkového vybavení a seznamuje čtenáře s různými moderními typy leteckých kyslíkových přístrojů a s výškovou výstrojí letců a kosmonautů.

V osmé kapitole jsou probrány základy fyziologických účinků přetížení. Autor se převážně zaměřil na výklad působení krátkodobých nárazových přetížení, vznikajících při katapultáži a při seskoku padákem. Vlivu radiálního přetížení věnuje relativně menší pozornost. Údaje o účinku tzv. maximálního dlouhodobého přetížení, intenzívně studovaného od roku 1971 jakožto nový, specifický druh extrémní zátěže, bohužel chybí. Kapitola je doplněna popisem Coriolisova přídatného zrychlení a poznámkou o kinetóze.

V deváté kapitole jsou popsány psychofyziologické zvláštnosti jednotlivých druhů letů,

resp. leteckých činností: létání za ztížených povětrnostních podmínek, v noci, ve stratosféře, v malých výškách, letů dálkových a létání na vrtulnících.

Desátá kapitola pojednává o zvláštnostech při zabezpečování letů v podmínkách arktického a subtropického klimatického pásma.

Jedenáctou kapitolu, nazvanou Základní fyziologické a hygienické zvláštnosti kosmických letů, lze charakterizovat jako stručné repetitorium kosmického lékařství. Referuje mj. o kosmickém prostoru jako životním prostředí, popisuje vliv dynamických faktorů kosmického letu na člověka, dotýká se zvláštností stravování a pracovního režimu kosmonautů, podává základní údaje o výběru a přípravě kosmonautů atd.

Dvanáctá kapitola shrnuje zásady výživy a stravování létajícího personálu a kapitola třináctá rozebírá základní hygienickou problematiku obsluhy letecké a kosmické techniky.

Na Lavnikovově monografii je třeba vyzdvihnout modernost přístupu ve zpracování látky, která se projevuje v prosazování jednoty letecké a kosmické medicíny. Jak ukazují provedené analýzy a prognostické studie o vývoji letectva a kosmonautiky v následujících 25 letech, zůstanou profesionální letci i nadále hlavním zdrojem kandidátů pro profesi kosmonauta.

Pplk. MUDr. Jiří Šulc, CSc.

XXVIII. MEZINÁRODNÍ LÉKAŘSKÝ POSTGRADUÁLNÍ KURS

KARLOVY VARY, 26.—30. ZÁŘÍ 1977

HLAVNÍ TÉMATA:

1. Onemocnění žlučníku a žlučových cest
(koordinátoři: Prof. MUDr. V. Balaš, DrSc.
Prof. MUDr. O. Blažek, DrSc.
Prof. MUDr. K. Herfort, DrSc.)
2. Vředová choroba žaludku a dvanáctníku
(koordinátoři: Prof. MUDr. M. Fučík
Doc. MUDr. M. Jablonská, CSc.
Doc. MUDr. O. Tesař, CSc.)
3. Balneologická problematika nemocí žlučových cest a vředové choroby
(koordinátor: MUDr. J. Benda, CSc.)

OPRAVA

Jménem tiskárny se omlouváme za nedopatření v práci Z. Krejsová, H. Bílková: „Terapie hyperlipoproteinémií u diabetu“ v č. 2/77. Na straně 62 byl přesunut 1. řádek levého sloupce [sických typů podle Fridricksona (2). Tato] na stejné místo pravého sloupce. Dále na straně 61 v 10. řádku pravého sloupce bylo v rozporu s rukopisem, sloupcovou i stránkovou korekturou chybně vytištěno slovo etylomikronový místo správného chylomikronový.
Redakce